

ції про себе та формування двосторонньої рейтингової системи їх оцінки (за балами та відгуками). Крім того, невирішеною залишається позиція влади щодо надання окремих видів послуг (оренда житла, ліцензування послуг транспортних перевезень), а саме дозволи, офіційне оформлення договору, страхування майна тощо.

Недосконалим, а то і взагалі відсутнім, залишається статистичний облік розмірів даного сектору економіки та врахування його впливу на реальну економіку, розміри ВВП країни, рівень зайнятості тощо.

Однозначно економіка спільної участі набуватиме подальшого поширення як і в усьому світі, так і в Україні. Розміри та темпи зростання залежатимуть у більшій мірі від довіри населення, зміни системи цінностей, збільшення користувачів мережею Інтернет. Проте вже на цьому етапі варто залучити інертні українські державні інститути для забезпечення цієї діяльності нормативною базою функціонування, розподілу зобов'язань, прав і відповідальності, формами статистичної звітності про опосередковані відносини між учасниками.

Список використаних джерел

1. Андрусак А. Вигідно поділилися: що таке шерингова економіка по-українськи / Андрусак А., Ормоцадзе М. // Forbes Україна від 7 квітня 2016 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/business/1412542-vigidno-podililisya-shcho-take-sheringova-ekonomika-po-ukrayinski>

2. Sharing economy: тысяча возможностей для одного человека / Спецпроект // Економічна правда від 17 жовтня 2016 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/rus/sharing/>

Петренко Н.В.

Аспірант,

Київський національний торговельно-економічний
університет, м.Київ

ЕКОНОМІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПОЛІТИКИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ, ЯК ЗАГРОЗІ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ

Явище корупції складне і багатогранне як за характером проявів, так і за факторами детермінації. Проблема корупції носить системний характер і вимагає прийняття адекватної системної відповіді. А це, в свою чергу, передбачає, що до складу інструментів протидії корупційній загрозі національній безпеці повинні бути включені за-

ходи економічного порядку. Як показує світовий досвід, саме економічні методи протидії здатні ефективно протистояти корупції за рахунок потужного потенціалу превенції, які є її складовими. Разом з тим, економічний підхід у нашій державі недостатньо вивчений вітчизняними фахівцями.

Економічний підхід може стати одним з головних способів протидії корупції за силою впливу на умови і причини відтворення цього деструктивного явища.

Низька ефективність результатів протидії корупції, яка перетворилася в Україні в ключову загрозу національній безпеці, змушує переглянути використовуваний набір засобів і методів боротьби з цим складним системним явищем.

На рис. 1 відображено динаміку Індексу сприйняття корупції за останні 5 років.

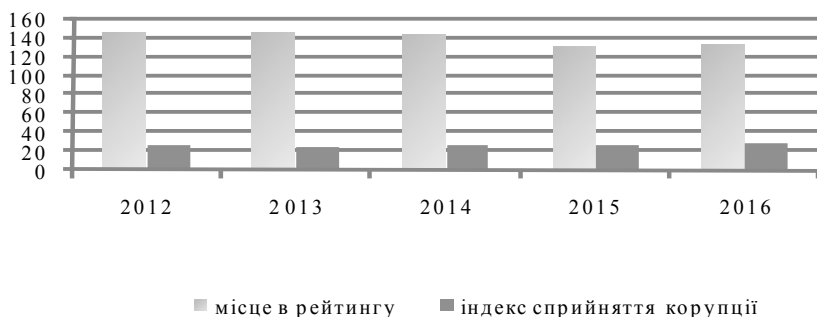

Рис. 1. Динаміка Індексу сприйняття корупції

Складено автором за [1].

Як показує аналіз рис. 1, Україні не вдається подолати 30-бальний бар'єр, що зветься «ганьбою для нації».

Згідно даних Transparency International Україна в 2016 році посіла 131 місце зі 176 позицій у світовому рейтингу сприйняття корупції, опинившись поруч з Росією, Непалом, Казахстаном та Іраном. Як відомо, Індекс сприйняття корупції базується на незалежних опитуваннях, в яких беруть участь міжнародні фінансові та правозахисні експерти, в тому числі Світового банку, Freedom House, World Economic Forum тощо.

Головний акцент у протидії корупції потрібно зосередити на умовах і причинах детермінації даного явища, що включає санацію зовнішнього для людини середовища, характеристик самої людини і процесів взаємодії середовища і особистості. При цьому фундаментальну роль потрібно віддати економічному підходу.

Відомий американський дослідник корупції професор права і політичної науки Єльського університету і співдиректор Центру права, економіки та публічної політики факультету права Сьюзан Роуз-Аккерман у передмові своєї книги «Корупція і держава» відзначає край важливий дослідницький підхід: «Економіка – дієвий інструмент аналізу корупції. [...] Для розуміння того, де спокуса корупції є найбільш відчутним і де воно має найбільший вплив, необхідний загальний економічний підхід» [2].

Роуз Аккерман розглядає корупцію як різновид економічної поведінки в умовах ризику, обумовлений вчиненням злочину і можливим покаранням за нього [3]. Як і будь-якому економічному суб'єктові, корупціонеру властива функція корисності. Тому з позицій економічного підходу корупційне поведіння має на меті максимізацію корисності корупціонера за допомогою перерозподілу, використання і / або присвоєння доступних йому ресурсів, які належать громаді (принципала) [4].

Лауреат Нобелівської премії з економіки Геррі Беккер, визначив свій підхід до корупції таким чином: «Сутність економічного підходу до злочинності дивовижно проста. Він полягає в тому, що люди вирішують, здійснювати їм злочин чи ні, порівнюючи [свої очікувані] вигоди і витрати від злочину» [5]. При цьому оцінка вигод переважно полягає в потенційній можливості витягти в результаті вчинення злочину певні грошові кошти: вкрадені, незаконно привласнені або витрачені гроші, гроші, отримані в результаті хабарів, гроші від реалізації викрадених автомашин, відібраних речей і цінностей при крадіжках, пограбуваннях і т. д. При відсутності матеріальної вигоди важливо враховувати одержуване злочинцем психічне задоволення від актів насильства (яке схоже на задоволення, що отримується наркоманом, учасником азартних ігор на гроші і т.п.).

Г. Беккер вважає злочинців людьми, схильними до ризику. Економічний підхід передбачає, що люди діють раціонально, орієнтуючись у своїй поведінці на вигоди і витрати, враховуючи всі етичні, психічні та інші аспекти, що визначають їх поведінку [5].

Для вирішення завдання протидії корупції слід діяти в двох напрямках. З одного боку, важливо створювати для службовців такі умови, коли діє потужна система матеріального стимулювання, пільг і гарантій. З іншого боку, слід формувати чітку систему високої відповідальності з великими ризиками результатів корупційної поведінки.

До основних факторів детермінації корупції можна віднести:

- значні масштаби тіньової економіки;
- широке поширення дискреційних функцій у системі державної служби;
- нерозвиненість традицій громадянської державної служби, що підкоряється строгим правилам і обмеженням;
- незрілість інститутів, покликаних забезпечувати привабливість держслужби – системи гарантій, пільг, страхування, соціального забезпечення;
- незавершеність процесів формування інститутів контролю корупційних дій;
- нерозвиненість інститутів цивілізованої взаємодії бізнесу і влади.

Отже, потрібно сказати, що методологічні основи ефективної політики протидії корупції повинні формуватися в результаті осмислення її природи, факторів детермінації і наслідків, на базі розробки концептуальних положень, завдань і механізму формування інституційного забезпечення економіки, системи державних органів за рахунок відновлення монополії держави на виробництво безпеки як найважливішого виду чистих суспільних благ. Така політика не протиставляється заходам позаекономічного порядку, а доповнює їх несиловими методами впливу.

Незаперечним є той факт, що корупція становить одну з ключових загроз національній безпеці, що вимагає нового осмислення її місця і ролі в економіці як інституційного явища.

Для цього необхідно відійти від звичних схем і спрощених підходів до його аналізу і до визначення можливостей протидії йому. Це дозволяє зробити звернення, в тому числі, і до інструментарію розглянутого нами економічного підходу.

Список використаних джерел

1. Transparency International (Elektroni resurs). Rezhyim dostupu: <http://ti-ukraine.org/news/bezkarnist-ta-nediieve-pravosuddia-trymaiut-ukrainu-na-koruptsiinomu-dni/>

2. *Роуз Аккерман С.* Корупція і держава. Причини, наслідки, реформи / Пер. з англ. – М., 2003. – С. X.
3. *Роуз-Акерман С.* Економіка корупції // Журнал державної економіки. – Том 4. – № 2. – С. 187–203.
4. *Спіфанов Н.* Дослідження корупції на основі методів економічної теорії // Питання економіки. – 2007. – № 1. – С. 33–44.
5. *Беккер Г.С.* Економіка // Кримінал перетинів. – 1995. Осінь. – Р. 8–15.

Львовчкін М.О.

аспірант,

ДВНЗ «Київський національний університет
імені Вадима Гетьмана» м. Київ, Україна

ІНФРАСТРУКТУРА ЯК ОБ'ЄКТ ЕКОНОМІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Інфраструктура впливає на освоєння життєвого простору суспільства і на загальну якість життя в ньому. Соціально-економічні передумови виникнення інфраструктури обумовлені розвитком товарного виробництва: у міру розширення кордонів товарно-грошових відносин формувалися потреби і з'являлися можливості виникнення нових видів діяльності.

Спочатку під цими умовами малися на увазі транспорт та енергетика, а також державна пошта та інші установи, які виступали в якості фундаменту (бази) виробництва.

У класичній економічній думці інфраструктурі відводилася допоміжна роль у розвитку суспільного виробництва, і як синонім цього поняття використовувалось поняття «громадський накладний капітал». І хоча термін «інфраструктура» став широко використовуватися в економічній літературі лише в другій половині ХХ століття, проте вже А. Сміт у своїй праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» (гл. 9) наголошував на необхідності створення громадських споруд і установ, потрібних для розвитку виробництва. Поглиблюючи цю ідею, К. Маркс використовував ряд категорій, тожних за своїм соціально-економічним змістом поняттю «інфраструктури». Це, зокрема, «загальні умови процесу виробництва», «загальні умови праці» [1]. Саме створення спільних оптимальних умов для виробництва товарів, їх вільного руху і особистого споживання і є той пріоритет, який відрізняє інфраструктуру від інших видів діяльності. Саме він є основною ознакою виділення її галузей з національного господарства. Саме це і визначає визначення інфра-